

LR-19
C

Kelewis, Karaliaucziuje
kas Utarninką isbūdams,
kastoj, ant bile folio Pusto
apkeliūtas, su Pustpinin-
geis ant Bertaino Metū
5 Ege, arba 50 Pf.

Kelewis

Lietuvos TSR
Centr. Biblioteka

Centr. Biblioteka
Mokslų Akademija

Aplod-
leimi tas
fožna,
išdrufawot
matas reit
Berg
Schiefen

Karaliaucziaus Brollams Pietuwintinkams Žinės parnešas.

Nro. 1.

Karaliaucziuje, 7. Januariju.

1

Nedėdienėje po naujo Meto.

Ewang. Matt. 2, 13—23. Grom. 1. Petr. 4, 12—19.

Szwentėje Išmintingųjų arba trijų Karaliū.

Ewang. Matt. 2, 1—12. Grom. Jėzaj. 60, 1—6.

1. Nedėdienėje po Išmintingū Szwentės.

Ewang. Luf. 2, 41—52. Grom. Rym. 12, 1—6.

Gelbēt, Jėzau, dūk laimėti!

Su tūm Dusaujimu bus fožnas mūsų triskizoniš-
kųjų Prieteliū i ši naujiji Metą istojės, o su tūm
pacziū Dusaujimu ir mes patys Išleidime šito
Paisfo, kursai sawo Bradzioje jau pirm trisdešimt Metū
Wardu „Kelewis“ pramintas, i ši naujiji Metą
am. Wislab kq mes tik darom, norėdami, kad tai
geray passiektu, turim su mūsų Wieshpatic pradėti, kaip
mes ir anoj Maldelėj meldžiamės: „Su Jėzum Darbq
pradedu, Jėzus te žegnoja! Kq tik dirbt apšimu, jis
te užmistoja!“

Ogi mes jū labjaus dusaujam: „Gelbēt, Jėzau, dūk
laimėti!“ sawo pacziū Silpnybės atsimindami. Kiek
Sziimtū arba Tufstancziū Žodziū mes per Metą i Pie-
tuwq išleidžiamė! O kad mes jau su Burna kalbė-
dami ant fožno Žodzio turim daboti, idant tas ne butu
noprofnay kalbėtas, už kuri mes kartuntą Rofundq dūti
turētumbim pagal Wono Jėzaus Žodi Matt. 12, 36,
kai ne jū labjaus už fožnq rašytq ir i Swietq iš-
leistq Žodi, kursai galėtu daug Išladōs ir Bapiktinimo
padaryt, kaip jau ir iš mūsų Kelewisjo Žodziū praėjus-
šiamė Gziese ypacziey tie, kurie mislyjas teifus ēsq, ar
su Teisybe ar su Neteisybe tulq Kartq yra pasipiktinę.
Jey jie su Neteisybe pasipiktinę ir tada, kad Kelewisjo
Žodis teifus buwēs, tay jie tesizino; jie patys turēs
qnoj Dienoj atšilepti, kodėl jie tam Žodziui ne klausę
ir prieštaramę. O kad jiems tas Žodis ir labay per-
šėjēs, tay aš to ne buwau kaltas, bet Liesdōs Žodis,
kursai lyg kaip fokia Druška su sawo Surumu ant ne-
sweikōs Wietōs arba ant atwirōs Ronds pareidama
Beršėjimq padaro.

Ale juf bus jau ir Kartais nusidawę, fur
Žodzieis su Neteisybe Bapiktinimq padarēs
Brolie iš mano Žodziū su Teisybe pasipiktin-
vrie tujū, o ypacziey prie Wieshpatic paties
prašyti, kad ne vytiu bet atleistu. Juf š
jako: „Mes wisi tuleriopay nusidedam.“
ney jokiamė Žodyje ne nusidest, tas yr
ras, galis ir wisa Rung suwaldyti
aš nieku Budu ne galiu mislyti
aš šitq trisdešimt ir pirw
dams širdingay sakau:
Jis te waldo mano Wli
Žodzius parashytu, o Ras
Skairtojų Szirdyje žegno
yiktinimū iš tū ne dūtu
dusaujam:

Mes silpni, J
Mes wargingi,
Mūsų Wieshpats
Jo kas yr, tas
Gelbēt jis gana
Tas, kuriam tarn.
Jūm Jūm
Amen.

Išmintingieje iš Rytū Že Reino

„Kur yra naujey gimiesis
yra pirmjaušas Klausymus, f
Išganytojo jėstancziū Bago
Wums wisiems, kurie iš Bagon
Išmintingieje Pirmtakunai br
lyg Kelq prabraukę. Toai
yra, kad Gtasīs Januarij
Karalū firur Lietuwoj,
czama yra. Kas ale
takunai? — Bago
to galime atšillet
nesa jie ne sar
antro: Jie b
furi nū Žemo

fiti ale wël, kad jie iš Mezopotamijės
buvo, t. e. iš tos žemės, kuroje
angelas ilga Gziesia krutėjo, walde, mokino
s Atėjimą prarafawo. Dan. 9. Kal-
u kaip ir dabar dar Ibijonai persidalijo
Tartus Twardus, tarp kurū wisū garbin-
ding Magijerū Twardas buvo. Szitas
Twardas ale wël i felis ypatiskus Twardus
išjo Dan. 2, 2. Magijerai buvo Sapnū Iš-
ai, pažino wisokiūs to Gzieso Moflus ir Kun-
dabojo ypaczey ant Zwaigzdžū Begimo, iš
timę žmonū nurokoti norėjo. Tū Magijerū
buvo ilga Gziesia ir Prarafas Dangelis
7; 2, 14, 18. O anie Ižmintingieje
gryliškioje Kalboje, kuroje naujasis Testa-
mas yra, ir Magijerais wadinami. Tai gi
maną, mofyti, o ypaczey Zwaigzdū
T. ai. Katalikai, ypaczey pirm
Basafa per tikraję Tiesą, kad
Karalei, kuruš jie ir War-
Melkior bey Baltasar.
wiens Rašėjās, o pagal
wadine, butent Magalath,
š tū Prarafostės Žodžū
10 bey iš jū trejopū
i ėme, kad tay galint
Karalei buwe; taczaus po-
ams tay ney šwents Rašis,
iš pirmosės Kristžonyštės

waigzdė, kure jie prie Dangaus
dabar tas pažadetašis Žydū
— Mūsų Zwaigzdininkai
aprokodami išranda, kad Gziese
igzdū Begime didi Persikeitimai
mūsų didžujū Planerū, Saturnus
ūkfart ilga Gziesą taip prie
ar wiens wienintele labay graži
rode. Todėl yra mislijama, kad
ariam Wiešpats Gziesą Kristaus
preiškes buwo, o kuruš ir Zwaigzdū
pažino, bus bene Kaldejonas
ta ženkla palikes, kad Kristui
toke Zwaigzde busenti prie
ut, kad žiems potam nū
at Bons Diews sawo
dowę dawes yra. —
pagitietieje Rimi-
Iudija, ir Rimi-
žemėsa tūczes
wisū Swieto
Iudijo, kad

tomš netriwotinas wiktoms Gadyniems fits nieks nega-
leses Galą padaryt, kaip tiktay Diews žmogumi pa-
stodams. — O juk taipojau tarp Wagonū buwo ir
Byleams jau Moizešaus Gziese apie Zwaigzde iš Jo-
kubo prarafawes. 4. Moiz. 24, 17. — Kur dingo
ale anie Ižmintingieje iš Beilemės atstodami? —
Ewangelists Mateofus ant to asiliej: „Šie ėjo fitu
Keli wël i sawo žemę.“ Kas su jeis tolaus wai-
dawę yra, apie tay mes ne gauname nieko daugiaus
iš šwento Rašto patirti.

Bet dabar mes jus palike apsilantysim Rōlno Mieste
prie Reino Upės, apie kuri bene koznas iš Keleiwjo
Skaitytojū ka girdejes, o tulasis žalnieraudams arba
Karo Gziese ji ir pats matęs bus. Tas Miestas yra
jau labay senš; nēsa Ciecorus Augustus, tas pats,
kuram Rimijonū Ciecorystę be waldant Pons Jėzus
užgime, atsunte Mete 37 pirm Kristaus Užgimimo
Ponę Agripo i Galia pas Reing, jeib tas czon dėl
stipresnio Arstengimo prieš Germanus arba Wofėczu-
wiens Bili pabudawodintu. Ta Bilis tape ant wiens
Salos Reino Upėje pafurta ir Kolonia praminta ir
yra pirmjausoji Pradža Rōlno Miesto, kuruš jau Rimi-
jonū Gziese labay didis ir pagirts Miestas buwo i
per sekanczus Szimteczus dar wis didyn ėjo. Tai
jaušey ale pradėjo Kelno Miestas diden augti
Gywatinkai diden pralobti iš to Gzieso, kaip 21
liju 1164 šwenteje trys Karalei i ji itrauke
apie tay yra šitai po pasafojama: Szwentoji Gc.
Motina Ciecoraus Konstantyno didžio buwo pirmoji
Keleiwė, kuri apie Metę 330 po Krist. Gim. i Rytū žemę
felawo, šwentes Wietas aplankyti. Apie ję yra
sakoma, but ji ten wisokiū šwentū Dairū atradusi,
kaip antay dar ir pati Kristaus Kryžū, o ir Kunus
šwentujū trijų Karalū, kuruš ji i Konstantynopeli nu-
gabenuši. Iš ten jās wēlaus werausas Wyškus
Enstorgia i Italijōs didiji Miestą Meiland nugaben-
dines. Kaip ale potam Wofės Ciecorus Priczus 1.
arba Barbarosa, kurušai kaip ir wisū fiti Wofės Cie-
corei iš Meto 800 podraug ir ant likusosės Rimijonū
Ciecorystės Wabonu budams su maistiskaisis Italijōs
Miestais i krawing Waidę parėjo ir jus pergalejo, tay
jis Mailendiskiemš tus šwents Kunus atėmes i Kelnā
nugabendino. Tie Wartai, pro kuruš anie Kunai tape
igabenti, buwo tujau užmuryti, idant ney wiens griek-
nas Sutwėrimš pro tus daugiaus ne beieitu. Dabar
ale pradėjo iš wisū Pusū ir bewek iš wisōs Gyropōs
žmoniū didi Bulkai i Kelno Miestą attwyti, jeib pas
Grabę šwentujū trijų Karalū besimelsdami sawo Griekū
Atleidimę užšpelnytu; o tay ne tikt prastieje žmones,
bet ir patys Kunigaiškzei ir Karalei dare. O kadangi
ir labay daug fitū šwentū Numuczytū ten yra laidoti,
todėl tape tas Miestas šwentoju Kelnu

Kiti buwo tōs Dumōs, kad jau tay ant jū cziesiškōs ir amžinōs Palaimōs labay naudinga ēsā, kad jie Arribēje tū pventū Kunū saw Buwi pasidare. Jē to Kelnas taip didey pradējo splēstiesi, kad jau Mete 1187 senūsus Lauko Pusēs Murus nulausti reikiejo; o Mieszonis iē to taip pralobo, kad per ilgus Szimimeczus tas Briezodis toli ir placzey pajystams buwo: „Tas yra toks bagots, kaip Kelno Kromininkš.“ Wyraufas Wykupā ir Kurfirštis Kunrods buwo toks bagots, kad jis, kaip sakoma, ne žinojo, ka su sawo Skarbais weikti ir pradējo Mete 1248 tū bais didejē Dombaznyczā budawoti, kuri ir dabar, taigi po 630 Metū dar niera pilnay gatawa pastojusi. Užpakalaj wyrausojo Astoraus yra taip wadinamoje Szwentinyczoje pventū trijų Karalū wienoje auffsinoje, su Berlomis ir brangeis Akminatczais grazey iēdabinteje Spintoje ir dar žendien tie pventi Kunai rodami, o 23iasis Julijus yra Kelno fatalistikose Baznyczyūse manding ir dar wis kas Metā ant Ašiminimo Straukimo pventujū trijų Karalū i Kelno Miestā pwenzamas.

Jey ale dabar kas klaušiu, bau tay ir tikray ištikima Tiesa yra, kad tie Kunai ten rodomieje anū trijų Karalū arba Kunai anū Jmintingujū iē Rytū Zemēs yra: tay ant to turēciau atšilepti, kad pagal musū Misi tas Nusidawimas apie Lawonus anū trijų Karaliū tikt taip pramanytas ēsā, ogi mes eze galētumbim ir ant to nurodyti, kad pirm Luteraus Giesio, o dar ir po to Katalikū Zemēsa, ypaczey didžūse Miestūse, labay daug tokiū pventū Daiktū arba Relikwijū buwo rodama, o prie kožnōs Relikwijōs radosi wis ir Patwirtinimo Raštas nū Popiežiaus arba nū kofio Wykupō, kad tas tikray ištikims Daiktis ēsas. Tarp tū Relikwijū radosi ir didey daug dywinū Daiktū, kaip antay Szmotas Egiptiškōs Tamsybēs, wiens Straiptnis tū Kopcėzū, kures Jokubas Sypnyj regėjo ir t. t.

a — e —

Pietuwistafis Pasweikinis,

kuriūm Pietuwinkū Diputacijōs i Berlynā nukeliawēs tū lietwistay ir wofiskay iēdrukawota Ciecioriui Nedēdienėj 22. Decemberi 1878 idūdams jē pasweikino.

Garbē Aukštībėj' Dievui bnl,
Kurs musū paminėjo!
Beje Karaliū mielā jut
Diews patš wēl apginėjo.

Pons Diews yr' Meile — togidēl
Uppit mus ne paliowe,
Karaliū mums išlaikē wēl,
Kaip anš Piktafis šowe.

Pons Diews yr' Meile — atšimit,
Karaliau garbingafis,

Su Jo Padėjimu išgyt,
Tu Wiēspatie mielafis.

Kad ir Piktū nor nūjudyt,
Diews nor suteft Bagalbę
Pries Norinczius mums padaryt
Smutnybę ir Paskalbę.

Mes ir, tawo Pietuwinkai,
Tostam Giesē ne tylim',
Pasweikšim Wisi wiernay
Tawę, kuri mes mylim'.

Tawę, kurio Seniausieje
Atšimen ezion kaip Waiko,
Kuri jau ir Jauniausieje
Garbēs, kaip Tawę, laiko.

Tawę, Karaliū aukštaji,
Kuri mums Diews yr dawēs,
Kurs sawo Kardę pirmajē
Tarp musū Syl' yr gawēs.

Ištrauk tū Kardę, kaip seney,
Piktēmstems saust' pradėjus,
Kad wēl ir ignaikitumbei
Bjaurūstus Piktadėjus.

Ištrauk tū Kardę — mes wiernay
Wis uį Tawę šowēsim:
Kaip Swetimūsius Kart' Tėwai,
Ir tūs mes apgalēsim.

Ištrauk tū Kardę — Taw daugiaus
Garbēs Wainikū pšim,
Kaip Sentėwei, ir mes daugiaus
Pamostitajē gšim.

Ištrauk tū Kardę tikt dabar,
Wisi wisur lydēsim,
Ir pastutini Kraujā dar
Uį Ciecoriū išliesim.

Kurs taip Taw giesi Giesmėmis,
Kad ir prastay šfambėjo,
Tikt' nū Szirdiēs giebodams wis
Saw Ašaras pralėjo.

Mes werkiam, kad Piktū Piktū
Stow pries Tawę i Gilę,
Ir kad matyti ne gali
Pietuwinkū Meilę.

Jey Wofetija jau wisa
Wiernybę išgaishintu,
Tay tikt senoji Pietuwa
Tawę apgūt fetintu.

Tay wēl ateit, ateit pas mus,
Eze nieko n'ier bijotis,
Pietuwinkis wis Taw wiernas bus,
Ne reit passaugotis.

Išlėjas uį Tawę Malbos'
Pietuwinkū Szirdys,
Ir toj' Kalbos' dar n'abejos',
Kad ir Pons Diews mus girdis.

Kalba, at miršta su mumis,
Panielin jē Dibieje —
Kad Wofecziet tikt su Jumis
Dar melstus kaip Senieje!

4

Lietuviškay pasveikinam,
Atleisk, Bone mielastis,
Bierniaus tist mylim', garbinam',
Kaip Wofecziū Tulastis.

Tai tas i Perkšmus susstatytas Lietuwininkū Diputacijono Pasveikinimas, Wiešpacziui Ciecoriui idūtastis. Kad tą sustatę; tai mes ne žinom, o mes ir ne žinom ar tas bus tikras Lietuwininkū būvęs, o ir ne, ar tas Sustatymis mūsų Skaitytajams ir pamėgš. Tacziau mes tą tikt norėjom ir mūsų Prieteliams pranešti jeib ir jie patirti gautu, kas Wardan wisū Lietuwininkū, tanči ir mūsų wisū Wardan ano Diputacijono, prie furio ir Wofecziū rados, Berlyne pranešta yra.

Apie šitą Lietuwininkū Diputacijoną Keleiwis jau Mazumą kalbėjo senojo Meto pastutiniame Nume-ryje 53, ale jis apie tą rasi bene dar Kartą daugiaus žiniōs gauš parnešti.

Wisotia Žinia.

— Per pirmąją Kalėdū Szwentę mūsų Kronprincui beweit butu galėjusi dide Nepalaima nusidūti, ale dangiškastis Wiešpasis apsaugojo. Kronprincas buvo su sawo Atjudantu Wežime pasiwažinėjęs, ale Namūn parwaziūjant Arklei ne norėjo prie Palioeziaus apsisfoti. Wežimą triumfay apsu*ant, tay tas i Szali Krejo ir islakino Kronprincą kaip ir Atjudantą iš Wežimo, ale Diewui dėkuy abu pasiiko powisam sweiku.

— Toj Turkijōs Browincoj, kuri Macedonija wadinama, Karas bey Razbajawimas dar wis ne pasiilowęs. Bulgariškēi Kriškecionis razbajauja momēdoniškūsius Turkus, o Turkai razbajauja Bulgariškūsius, o rodoš, kad dabar ten nieks niera, kurs tarp šitū Neprieteliū galētu Pakaju padaryti. Kad Rusai butu Wale gawę, ten pagal sawo Misli Dawadą padaryti, tay rasi dabar ten jau Pakajus butu pastojęs; ale dabar Englanderiams i Tarpą isitihant Kraujo Prašiejimai ten ne pasiiliauja.

— Iš Kreizo Breshiš Holand pasafoma, kad tenay Draugyste susfėjusi, kuri ant to eit, Arkliū Wagis iš-rasti, ogi pasafojama, kad beweit kojna Arkliū Wagyste ten isfrasta, kojnas wiens furiam Arklyš pawogtas būvęs, yra tą wēl atgawęs, o Wagis i Korawone par-ėjęs. Ogi kasžin, ar tofia Draugyste ir mūsų mieloj Lietuwoj lyg teipojau galētu naudinga pastoti.

— Iš Klaipeđōs sefantysis trubnas Rusifikimas pasafojams. Panedelij 17 taji Decemberi, tanči dar pirm Kalėdū Szwentės Kiemo Szaltyšius bey Szuilės

Mokitojis iš Sauggalwiū sale Sziffareziams susfiare ant Medzioklės eiti. Mokitojis išejo pirmas, o Szaltyšius žadejos potam išeiti. Mokitojis jau stowėjo ant sawo sušnekėtōs Wietōs, kaip Szaltyšius pastuy atėjo. Mokitojis mislydams, kad eje toks medinis Pauškstis ar regimas ar girdimas ēšs, šowe ant tōs Wietōs linkay, o wisas Szuwis stambiujū Szriwū arba Rėpustū ismego Szaltyšini i Prysirdi. Ištu-tastis parėjo ant sunkaus Ligōs Batalo, ir kasžin bau jis iš tōs Ligōs aiskelės, o rasi bene Skaitytajui šitą Žinią be Skaitant Ironytastis jau bus Nabagūninkis. Kiek Kartū jau esme per Keleiwis mokinę, su Puezkomis apsteinant jaugotis, ale tie Mokinimai tikt nieko ne maczpi.

— Istrutij prie wieno Bekerės Wagyste štu-tingu Budu isfreiškite. Prie Bekerės buvo teli Krin-gelei pawogti, o kadangi trumpay pirm to sawo Bors Waifinū czia ubagawusiu, tay Misliš pūle ant tū Waifinū Bekere tūdu isbare jiems pamelūdams, kad tie Kringelei ēšs Žiurkėms pakepti su Žiurkžoliū Imai-šymu. Jie todėl mirti turēš, kad jie tūslus ne at-dūšė, ale Bekerei dar teip bekalbant tai jo Merga Szlužauinke isekusi i Stuba melde su Ūharoms Pra-wimdymo Žoliū; ji šitus Pyragus suwalgiusi, o dabar ji matanti, kad ji turēsenti mirti, jey ji ne galēsenti šitus Pyragus išwemti.

Prefe Karaliauczujė 4. Januarijā.

Ant Turgaus Jawū mentay pareit. Kwiecziel 8 Markūs 50 Pf. iki 8 M. 80 Pf. už 100 Swarū. Rugiel 5 M. 80 Pf. iki 6 M. — Pf. Mieziei, did., 6 M. 10 Pf. iki 6 Markiū 40 Pf. Mieziei, maj., 5 Markiū 70 Pf. iki 5 M. 80 Pf. Awijos 5 M. 50 Pf. iki 5 M. 75 Pf. Žirniei, balt., 6 M. 80 Pf. iki 7 M. — Pf. Kovutes 2 M. 50 Pf. iki 3 M. — Pf. nauj. Szėp. Szien 1 M. 50 Pf. iki 2 M. — Pf. Enturs. Sziaudai 1 M. — Pf. iki 1 M. 25 Pf. Enturs. Swiestas 1 M. 20 Pf. iki 1 M. 30 Pf. už Swarg. Kiaušiei 80 Pf. iki 90 Pf. Mandelis.

A p s a t y m a i.

Karl Mauleitner, Tilžėje,

privelchia sawo brangiemsiems Lietuwininkams Pirkejams wisas sawo Gaspadorystės Mashynes, kaip antay Rutino Mashynes Arkleis, kaip ir Žmonėmis waromas, Haffelio Mashynes, Jawū Trėškintojus, Putemalunius ir t. t., tollaus Decimal-šoliū, Mashynes Debrōs kemsamas, kaip ir Niesōs pjaustomas, geležiniū Kafaliū, Selezijės Sztangū ir wisū Selezijės Tamorū pigiaustey ir kaip žinoma geriausio Gerumo.

Dar kas: Gzejau gatawū Szlajū, Wežimū Kiemo arba šlajiniū Zwanū arba Kanfaliū gera Pajildhyma.